

حجت الاسلام والمسلمین احمد واعظی به لحاظ علمی سه وجه دارد: از یک وجه دغدغه معرفت شناسی دارد و ناظر به آن به تقریر نظریه های آیت الله جوادی آملی در باب جایگاه عقل، مباحث مربوط به هرمنوتیک و نظریه های تفسیر متن مقدس یا متن حقوقی پرداخته است؛ در وجه دوم، او به حلقه علمی اندیشه سیاسی تعلق دارد که در دفتر تبلیغات اسلامی متولد شده بود و به همین دلیل آثاری در ساحت اندیشه سیاسی نیز تألیف کرده است؛ در وجه سوم، همان طور که او در مقدمه کتاب «نقد و بررسی نظریه های عدالت» نوشته است، در حدود نیمه اول دهه ۱۳۸۰ شمسی به مطالعه نظریات عدالت مشغول بوده است. آثاری که از وی در وجه سوم پژوهشی اش منتشر شده است، نشان می دهد که قرار نیست ما با وجهی مجزا از دو وجه قبل مواجه باشیم، در واقع ما با یک پژوهش سه وجهی مواجهیم، نه سه وجه پژوهشی مجزا از هم.

اثر نخست دکتر واعظی در موضوع عدالت، «جان رالز؛ از نظریه عدالت تا لیبرالیسم سیاسی»، در سال ۱۳۸۶ منتشر شد که در آن به پیوند نظریه عدالت جان رالز با لیبرالیسم سیاسی توجه داشته است. کتاب دوم او، «نقد و بررسی نظریه های عدالت»، در سال ۱۳۸۸ منتشر شد و در آن از دیدگاه معرفت شناسی اجتماعی و فلسفی، چندین نظریه عدالت تحلیل شده است. کتاب سوم او، «مطهری و عدالت»، یک تک ننگاره در نظریه عدالت شهید مطهری است که در سال ۱۳۹۸ منتشر شد. کتاب آخر، «بازاندیشی عدالت اجتماعی» است که وجهی فرهنگی تر و اجتماعی تر از برنامه پژوهشی او را نشان می دهد. مقایسه فصل اول کتاب «نقد و بررسی نظریه های عدالت» و جایگاهی که او برای عدالت در فلسفه، علوم اجتماعی و علم اخلاق قائل می شود، با جمع بندی ای که در ابتدای کتاب «بازاندیشی عدالت اجتماعی» آورده است، تغییر رویکرد او از نگاه فلسفی و انتزاعی به نگاهی فرهنگی تر و انضمامی تر را نشان می دهد.

عدالت در اندیشه مدرن، مفهومی میانجی و حد فاصل مفاهیم بنیادین علوم انسانی با عینیت اجتماعی است. عدالت دیگر یک فضیلت اخلاقی نیست، بلکه پدیده ای کاملاً اجتماعی است، اما با مراجعه به موضوع عدالت در مطالعات اسلامی متوجه می شویم این مفهوم در تکوین والوهیت خدای عالمیان ریشه دارد و این چنین است که عدالت در فطرت آحاد انسانی و جامعه مناط پیدا می کند و امری اخلاقی می شود. این دو نگاه کاملاً متفاوت با یکدیگرند.

متفکران اسلامی سال هاست با مطالعه مدرنیته، به دنبال پیدا کردن نقطه مناسبی برای دیالوگ و مفاهمه با عالم غربی، از جمله در مفهوم عدالت هستند. به همین دلیل، گاهی به مطالعه مفهومی عدالت